

Dorel LUCHIAN
Gabriel POPA
Adrian ZANOSCHI
Gheorghe IUREA

**algebră
geometrie**

clasa a VIII-a

ediția a V-a, revizuită

mate 2000 – standard

ÎNVĂȚARE STANDARD®
aprofundare

Algebră

Capitolul I. NUMERE REALE

PP Competențe specifice:

- Determinarea regulilor de calcul eficiente pentru efectuarea operațiilor cu numere reale
- Utilizarea operațiilor cu numere reale și a ordinii efectuării operațiilor în interpretarea matematică a unor probleme practice
- Utilizarea proprietăților operațiilor în efectuarea calculelor cu numere reale
- Alegerea formei de reprezentare a unui număr real și utilizarea de algoritmi pentru optimizarea calculului cu numere reale
- Folosirea terminologiei aferente noțiunii de număr real (semn, modul, opus, invers, parte întreagă, parte fracționară) în contexte variate
- Transpunerea unor situații-problemă în limbaj matematic, rezolvarea problemei obținute și interpretarea rezultatului
- Utilizarea în exerciții a definiției intervalelor de numere reale și reprezentarea acestora pe axa numerelor
- Caracterizarea mulțimilor de numere și a relațiilor între mulțimi utilizând limbajul logicii matematice și teoria mulțimilor

1. Mulțimi de numere reale

PE-PP Încă din clasele anterioare au fost definite mulțimile:

$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, \dots\}$ – mulțimea **numerelor naturale**

$\mathbb{Z} = \{\dots, -2, -1, 0, 1, 2, \dots\}$ – mulțimea **numerelor întregi**

$\mathbb{Q} = \left\{ \frac{a}{b} \mid a, b \in \mathbb{Z}, b \neq 0 \right\}$ – mulțimea **numerelor raționale**

Numerele raționale se pot scrie sub formă de fracții ordinare, precum și ca numere zecimale finite sau periodice.

Există numere zecimale infinite și neperiodice, numite **numere iraționale**. Mulțimea lor se numește mulțimea numerelor iraționale, notată $\mathbb{R} \setminus \mathbb{Q}$. De exemplu, numărul $a = 0,1010010001000010\dots$ este un număr irațional.

Mulțimea $\mathbb{Q} \cup (\mathbb{R} \setminus \mathbb{Q})$ reprezintă mulțimea **numerelor reale**, notată cu $\mathbb{R}$. Așadar, este **număr real** orice număr zecimal finit sau infinit, periodic sau neperiodic.

Între mulțimile amintite există relația $\mathbb{N} \subset \mathbb{Z} \subset \mathbb{Q} \subset \mathbb{R}$.

Capitolul III. FUNCȚII

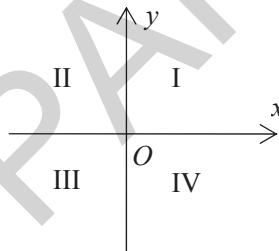
PP Competențe specifice:

- Recunoașterea unor corespondențe care sunt funcții
- Utilizarea valorilor unor funcții în rezolvarea unor ecuații și a unor inecuații
- Reprezentarea în diverse moduri a unor corespondențe și/sau a unor funcții în scopul caracterizării acestora
- Exprimarea prin reprezentări grafice a unor noțiuni de geometrie plană

1. Reper cartezian

PE-PP Numim **reper cartezian** (sau **sistem de axe ortogonale**) două drepte perpendiculare, organizate ca axe de numere reale, având originea comună în punctul O de intersecție a dreptelor, pe fiecare dreaptă stabilindu-se câte un sens de parcurs și o unitate de măsură (de obicei, aceeași).

Vom nota cu xOy un astfel de reper cartezian. Axa Ox va fi numită **axa absciselor** și axa Oy va fi numită **axa ordonatelor**. Cele două axe împart planul în patru cadrane, numerotate ca în figură.

Fiecărui punct A din plan îi putem asocia în mod unic, proiectându-l pe cele două axe, o pereche (x_A, y_A) de numere reale; spunem că A are **coordonatele** (x_A, y_A) și scriem $A(x_A, y_A)$. Numărul x_A se numește **abscisa** lui A , iar y_A se numește **ordonata** lui A .

Punctele de pe axa Ox au ordonata nulă, iar cele de pe axa Oy au abscisa nulă.

Distanța dintre două puncte $A(x_A, y_A)$ și $B(x_B, y_B)$ se calculează cu formula:

$$AB = \sqrt{(x_A - x_B)^2 + (y_A - y_B)^2}$$

Mijlocul segmentului AB , unde $A(x_A, y_A)$, $B(x_B, y_B)$, este punctul M având coordonatele:

$$x_M = \frac{x_A + x_B}{2}, \quad y_M = \frac{y_A + y_B}{2}$$

Geometrie

Capitolul I. RELAȚII ÎNTRE PUNCTE, DREPTE ȘI PLANE

PP Competențe specifice:

- Recunoașterea și descrierea unor proprietăți ale unor figuri geometrice plane în configurații date în spațiu sau pe desfășurări ale acestora
- Identificarea unor elemente ale figurilor geometrice plane în configurații geometrice spațiale date
- Folosirea instrumentelor geometrice adecvate pentru reprezentarea prin desen, în plan, a corpurilor geometrice
- Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea optimizării descrierii configurațiilor spațiale
- Utilizarea proprietăților referitoare la drepte și unghiuri în spațiu pentru analiza pozițiilor relative ale acestora
- Exprimarea prin reprezentări geometrice a noțiunilor legate de drepte și unghiuri în plan și în spațiu
- Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea optimizării descrierii configurațiilor spațiale și în vederea optimizării calculelor de lungimi de segmente și de măsuri de unghiuri
- Interpretarea reprezentărilor geometrice și a unor informații deduse din acestea, în corelație cu determinarea unor lungimi de segmente și a unor măsuri de unghiuri
- Clasificarea corpurilor geometrice după anumite criterii date sau alese
- Transpunerea unei situații-problemă în limbaj geometric, rezolvarea problemei obținute și interpretarea rezultatului

1. Puncte, drepte, plane

PE-PP Noțiunile primare ale geometriei în spațiu sunt: **punctul**, **dreapta**, **planul**, **spațiul**, **distanța între două puncte** și **măsura unghiului** (plan). Aceste noțiuni nu se definesc, ele pot fi doar descrise.

Punctul ni-l imaginăm ca fiind urma lăsată pe hârtie de un creion foarte bine ascuțit; nu are dimensiuni. Notăm: $A \times$ sau $M \bullet$

Dreapta o putem gândi ca fiind un fir bine întins și nesfârșit de lung; este o mulțime de puncte, nemărginită, dar fără „grosime”. Despre punctele unei drepte spunem că sunt **coliniare**. Notăm:

Cuprins

TESTE INIȚIALE	5
-----------------------------	---

ALGEBRĂ

Capitolul I. NUMERE REALE

1. Mulțimi de numere reale	10
2. Modulul unui număr real. Partea întreagă și partea fracționară ale unui număr real. Aproximări	16
3. Intervale.....	20
4. Operații cu numere reale	25
Raționalizarea numitorului.....	29
Formula radicalilor compuși	33
5. Recapitulare și sistematizare prin teste	34
6. Probleme propuse la examenele naționale	35
7. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	37

Capitolul II. CALCUL ALGEBRIC

1. Operații cu numere reale reprezentate prin litere	39
2. Formule de calcul prescurtat	42
3. Descompuneri în factori.....	46
4. Rapoarte de numere reale reprezentate prin litere. Operații cu rapoarte	49
5. Probleme de maxim și minim. Inegalități.....	54
6. Recapitulare și sistematizare prin teste	56
7. Probleme propuse la examenele naționale	58
8. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	61

Capitolul III. FUNCȚII

1. Reper cartezian.....	63
2. Noțiunea de funcție	66
3. Graficul unei funcții	69
4. Funcția liniară.....	71
5. Recapitulare și sistematizare prin teste	75
6. Probleme propuse la examenele naționale	76
7. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	77

Capitolul IV. ECUAȚII, INECUAȚII, SISTEME DE ECUAȚII

1. Ecuația de gradul I cu o necunoscută	79
2. Ecuația de gradul I cu două necunoscute	84
3. Sisteme liniare de două ecuații cu două necunoscute.....	86
4. Inecuația de gradul I.....	90
5. Ecuația de gradul al II-lea	92
6. Recapitulare și sistematizare prin teste	96
7. Probleme propuse la examenele naționale	97
8. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	100

GEOMETRIE

Capitolul I. RELAȚII ÎNTRE PUNCTE, DREPTE ȘI PLANE

1. Puncte, drepte, plane	102
2. Piramida	107
3. Prisma.....	111
4. Pozițiile relative a două drepte în spațiu	117
5. Unghiul a două drepte în spațiu. Drepte perpendiculare	120
6. Pozițiile relative ale drepte și planului	123
7. Dreapta perpendiculară pe plan.....	126
8. Plane paralele	132
9. Recapitulare și sistematizare prin teste	137
10. Probleme propuse la examenele naționale	138
11. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare.....	140

Capitolul II. PROIECȚII ORTOGONALE PE UN PLAN

1. Proiecții ortogonale pe un plan.....	142
2. Unghiul unei drepte cu un plan	145
3. Teorema celor trei perpendiculare.....	147
4. Unghi diedru. Plane perpendiculare	151
5. Calculul unor distanțe și al unor măsuri de unghiuri în corpurile studiate.....	154
6. Recapitulare și sistematizare prin teste	157
7. Probleme propuse la examenele naționale	158
8. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare.....	160

Capitolul III. CALCUL DE ARII ȘI VOLUME PENTRU POLIEDRE

1. Prisma.....	162
2. Piramida	167
3. Trunchiul de piramidă	173
4. Recapitulare și sistematizare prin teste	176
5. Probleme propuse la examenele naționale	178
6. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	180

Capitolul IV. CORPURI ROTUNDE

1. Cilindrul circular drept.....	182
2. Conul și trunchiul de con circular drept	184
3. Sfera	188
4. Recapitulare și sistematizare prin teste	190
5. Probleme propuse la examenele naționale	191
6. Probleme pentru pregătirea concursurilor școlare	193

RECAPITULĂRI ȘI TESTE

MODELE DE TEZE SEMESTRIALE

Modele de teză – semestrul I.....	194
Modele de teză – semestrul al II-lea.....	197

MODELE DE TESTE PENTRU EVALUAREA FINALĂ.....	200
--	-----

RECAPITULAREA MATERIEI DIN CLASELE V-VII

TEMA 1. Numere naturale.....	205
TEMA 2. Numere întregi. Numere raționale.....	207
TEMA 3. Rapoarte și proporții.....	209
TEMA 4. Numere reale.....	211
TEMA 5. Figuri geometrice plane	213
TEMA 6. Asemănare. Relații metrice	215
TEMA 7. Cercul.....	217

MODELE DE TESTE PENTRU EVALUAREA NAȚIONALĂ.....	219
--	------------

INDICAȚII ȘI RĂSPUNSURI.....	225
-------------------------------------	------------

EDITURA PARALELA 45